

ÉLETFÁNAK GYÖKERE, ÁGA • ÉLETFÁNAK PATYOLATFEHERBEN

Voltál világítani Mindenszentek napján? November első estéjén még nem szokott lehullni a hó, de a temetőben krizantém-szőnyeg és gyertyák ezrei fehérlenek. Csak a gyászolók ruhája fekete. Ma úgy érezzük, hogy a halálhoz, az öregséghez a fekete szín illik leginkább, de ez nem volt mindig így. Az erdélyi Torockón, a dél-dunántúli Csökölyön élnek még öregek, akik emlékeznek a fehér gyászra. Mesélek róla, hogy eldönthesd, melyik szokás bölcsebb, emelkedettebb.

Szerte a világon sok kultúra, köztük a miénk is a fehér színt a tisztaság, az ártatlanság jelképének tekintette. Fehérbe pólyálta a közénk érkező újszülöttet, és fehérbe öltöztette a földi útjának végére ért halottat. De fontos szerepet kapott a fehér szín az élet többi szakaszában is.

Lennék mindenség ingecskeje... Farkas Árpád gyönyörű versében a lengőn áldó havazás a tájat, a szeretet a mindenséget öltözteti ingecskebe. A patyolat ingecske a csecsemő első ruhadarabja ősidőktől máig. De fehér volt a főkötő, a pelenka, a lepedőcske, a fásli, a pólya vagy „dunnika” is.

A nyarat a gyermekek háziszőttés fehér lenvászon ingben, a fiúk gatyában, a lányok pendelyben szaladgálták végig.

A serdülő fiúk, lányok elsőáldozásra, illetve konfirmálásra kapták meg első felnőtt ünneplőjüket. A kalotaszegi fehér gyöngyös párt a lányok ártatlanságát jelképezi, akárcsak a menyasszony fehér fátyla, koszorúja.

Régen falun az asszonyokat fehérnépnek, fehércselédnek hívták, korántsem sértő szándékkal, inkább annak jelzésére, hogy bőrük, ruhájuk s egy kicsit talán a lelkük is fehérebb a férfiakénál.

Légy büszke arra, hogy mi az alsóneműt fehéreneműnek hívjuk.

A legtöbb nyelv azt emeli ki, hogy alul hordjuk (dessous, underwear), vagy azt, hogy lenvászonból készült (lingerie). Népünk számára az alsónemű legfontosabb jellemzője az, hogy fehér, tehát tiszta. A magyar Szent Koronán Jézus palástja alól hófehér alsóruha látszik ki.

Árpád barbárnak gúnyolt magyarjai ezerszáz évvel ezelőtt lenvászon fehérneműt viseltek. A „civilizált” Európa csak évszázadokkal később kezdett a ruha alá inget venni. Őseink igen fejlett tisztálkodási kultúrájára vall a szappanfogyasztás, a péntekenkénti rendszeres fürdés, borotválkozás, hajnyírás. Vándorlás, hadjárat idején kecskebőr tömlőből zuhanyoztak. Nyolcszáz évvel később a franciák fényűző Napkirálya, XIV. Lajos életében

Régen az alsóinget úgy is hívták, lélekmelegítő. Szerinted miért?

egyetlenegyszer fürdött, az udvari dámák pedig havonként egyszer váltottak fehérneműt!

Eleink tudták, hogy életünk, küzdelmeink, munkánk során botlunk, tévedünk: ruhánk és lelkünk bepizskolódik. De a szappan és a megbánás tisztára mos, és a viseltes hétköznapi után minden ünnepre patyolatfehérbe és az öröm színeibe öltöztek.

Melyek a magyar népviselet jellegzetes színei?

Mit jelent a fehér gyász? Régen két korosztály viselt tetőtől talpig fehérret: a gyermekek és az öregek, hiszen ők még, illetve már tiszták lelkileg. A kisgyermek jövet, az öreg menet van közel a Teremtőhöz, a fényhez. A gyermek még csak készül az élet tarka színeit megismerni, az öreg mindent megtapasztalva összegez. Márpedig a színek összessége nem a fekete, hanem a fehér. A fekete a színek hiánya. Illik a mindent elvesztett öreghez, a gyászolóhoz – mondjuk mai ésszel.

De eleink nem így gondolták. Az eddigiek alapján talán megérted, mitől oly méltóságos és békés a fehérben gyászoló csökölyi öregasszony. Szeme a túlsó partot látja. Találkozásra készül: mindenkivel, akit szeretett, és elsiratott, és Valakivel, akit még sosem látott, de fényét megtapasztalta a napsugárban, a búzaszemben, a gyermekmosolyban. Ebbe a fénybe lép tiszta lélekkel, patyolatfehér ruhában.

Zsigmond Emese

Havonta 3 díjat!

Akik szeptemberi mesémkhez a legjobb székelykapukat rajzolták: Kölcsei Ákos, Szinerváralja (rajz); a szatmárnémeti A. Popp Művészeti Líceum IV. B osztálya; a kibédi IV. osztály.

